IACOBI GOTHOFREDI IC.

DE

FAMOSIS LATRONIBVS

INVESTIGANDIS,

DISSERTATIO:

Ad L. Si Barſatoram 13. Cod. de Fideiuſſoribus.

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

GENEVÆ,

Apud Ioannem de Tournes.

M. DC. LII.

DISSERTATIO

Ad *L. Si Barſatoram 13. Cod. de Fidejuſſoribus.*

IN hâc quoque lege periculum facere nunc libet, publicane materies priuati iuris mei aliquo adhuc fieri pacto poſſit. Quæ quidem etiam à me potiſſimum ideò delecta fuit, quòd in argumento *Politico* verſaretur, & quia haud ita pridem ex facto mota alicubi quæſtio fuit, de modis mediiſq; Latronis hoſtiſque publici inhibendi, inveſtigandique: tandem, vt in illuſtri loco poſito exemplo magis magiſq; palam facerem, haud adeo effœtam eſſe, quod vulgò creditur, Iuriſprudentiam Romanam, haud adeò à præclariſſimis exhauſtam ingeniis, quin nouis ſubinde proceſſibus in melius produci atq; inluſtrari queat. Quod quidem animis fixum ſi ſemel noſtris hæreret, haud multò ſequioribus ætas hæc profecto, quam ſuperior, ſeſe iactaret Iuriſconſultis: altius videlicet euadendi ſpe propoſita: quâ ſemel abſciſsâ, ſimùl ad ſummum perueniſſe iam ſtudium quodcumq; tandem creditur, non id ſtare tantum, verum ceſſim ire neceſſe eſt. Plura præfari deſino. Lex eſt de famoſiſſimis, ordine *decima tertia*, Codice Iuſtinianeo, ſub *titulo de fideiuſſoribus*: in hæc verba.

Pars ex Epiſtolâ GORDIANI. *A. ad Auxium.*

Si Barſatoram latronem Lyſanias inuenturum ſe ſpopondiſſet, aut exhibere compellendus eſt, aut tranſmittendus ad Præfectum prætorio, vel ad Præſidem Prouinciæ.

Singularis, inquam, eſt admodùm hæc Gordiani Imp. conſtitutio, eaq; vnica toto iure hoc in argumento, ſuper ſponſione ſeu promiſſione ab aliquo Reipublicæ facta, famoſi alicuius latronis inueniendi. Quam quidem etiam (nam inde initium ducere oportet) Tribonianus ipſe, niſi fucum data opera facere maluerit, aſſecutus minùs videtur: & in alia omnia turba Interpretum hactenùs detorſit: Triboniani, inquam, capitalis fraus ſeu error hic fuit, vnde cæteri poſtea manarunt, quòd eam in titulum *de fideiuſſoribus* perperam coniectam voluit: *ſpondendi* verbo alium alienumq; in ſenſum, quo de mox, flexo. Melius enim rectiusq;, quod ſequentia oſtendent, Lex hæc poſita fuiſſet ſub titulo *de requirendis reis*, vel ſub titulo *de exhibendis & tranſmittendis reis.* Neq; etiam abſurdè ea ſtaret ſub titulo *de Decurionibus*: Quin & titulus *De his qui latrones occultauerint* eandem ſibi iure vindicare poſſet. Tandem affinitatem quoq; quandam habet hæc conſtitutio cum argumento tituloq; *de pollicitationibus*, vbi profecto etiam cautio ſæpe interueniebat *l.9.§.3.ff.quod metus cauſa.* Nullo certè pacto lex hæc pertinet ad Fideiuſſores. Quod tamen cùm Tribonianus ſemel credi voluiſſet, res ea Interpretes non perplexos & ancipites

modò reddidit, verum in deuia planè tranſuerſos abripuit: eò quidem, vt Cuiacius quoq; haud ſatis huius l. ſpeciem ab eâ, quæ proponitur *l.4.ff.de cuſtod. reorum*, diſtinxerit. Accurſianorum certe meræ ſunt φλυαρίαι & affaniæ, tùm circa ſpeciem legis ponendam, ſeu caſum figurandum, tum circa quæſtionem proponendam, atq; inde ſententiam & deciſionem iuris conficiendam; Etenim vt titulo ſub quo ea ſtat, *de fideiuſſoribus*, eam aptarent, duos ſibi finxêre caſus Interpretes. Prior eſt, Lyſaniam decurionem promiſiſſe, latronem *iudicio ſiſti*, & ſic quaſi fideiuſſorem eius fuiſſe, & vt verbo vtar, vadimonium pro eo promiſiſſe. Quæ interpretatio neutiquam admittenda eſt, neq; enim Lyſanias *pro reo aliquo*, adprehenſo forte, inue ius ducto tractoue, ſeu *in eius gratiam*, vadimonium promiſit, iudicio videl. eum ſiſti, ſeu de repræſentando eo, vt loquitur Iuſtinianus, cauit, quæ cautionis iudicio ſiſti vis eſt; non alienæ & principali obligationi acceſſit, quæ fideiuſſio eſt: verum ſuam ipſiuſmet in publico latrone deliteſcente perueſtigando operam ſpopondit: quod vtique ad fideiuſſionis cauſam ſeuſ peciem nullatenus accedit, nullamq; fideiuſſoriam obligationem continet, ἐμφανίας ἢ προσαγωγῆς ἔγγυον: verùm principalis, propria & ſeparata obligatio eſt, quæq; per ſe ſtat, non alienæ acceſſoria. Altera interpretatio & lectura, vt loquuntur, ea eſt quam velut vicinam magis & amicam Rubricæ proponere ſe aiunt Interpretes nonnulli, nempe Lyſaniam promiſiſſe ſe in venturum latronem, & ſuper hoc etiam fideiuſſores

alios dediſſe: allegata ſemper in id perperam dicta *l.4. de cuſtodia reorum*, & vt quidam explicant, dediſſe pro parte præmij ſeu pretij, quod publicitus ei promiſſum fuerat à Senatu qui latronem inueniſſet. Quod quidem ſimiliter gratis dicitur. Nam vt concedamus, quod tamen textus non præfert, pretium aliquod præmiumue *εὕρετρον, μηνυτρον* pro indicina à Senatu ſeu à Curia Lyſaniæ decurioni, ſi latronem inueniret, promiſſum, vnde illi colligant, fideiuſſorem eo nomine à Lyſaniâ datum? Imò enim ipſe Lyſanias *ſpopondiſſe* dicitur, non *ſponſorem alium dediſſe.* Cuiuſmodi etiam ſponſorem huiuſcemodi facti alieni nemo puto facile reperiat, qui inquam ſpondente alio, *ſe latronem vagum vel latentem inuenturum*, pro eo caueat, ſpondeatue: Aliter atq; in ſpecie *d.l.4.* alteraq; eiuſdem Imp. Gordiani *l.2. Cod. ad S.C. Turpillianum*; ſimilibusq;, vbi reus aliquis in iudicio præſens, vel incarceratus, iudicio ſiſti, repræſentari, promittitur. Imò neq; ſponſor hâc in re probabili ſatis more exigatur. Ergo maneat, in ſpecie huius l. Lyſaniam Decurionem, neq; *pro alio*, ſeu in gratiam alterius, ſpopondiſſe, neq; *pro ſe* fidejuſſorem & ſponſorem alium dediſſe.

Quod *quæſtionem* & deciſionem ſeu ſententiam huius l. attinet, id hactenus ea definiri putat turba Interpretum, haud ſatis eſſe ei qui ſpopondit ſe latronem inuenturum, ſi tantum inuenerit, repereritue; ſeu non liberari eum per ſolam latronis viſionem, niſi eundem exhibeat: Vnde iam Brocardicum iſtud conficiunt, *Eum qui promittit antecedens, & conſequens*

promittere videri. Et ſummarium huic legi præfigunt. *Eum qui promittit latronem inuenire, videri promittere iudicio ſiſti*, quæ Bulgari ſumma multis placuit: Vnde iam ad ſtatutorum interpretationem hanc l. paſſim aptant: quibus verbi gratia quis vetatur, *De nocte ſine lumine vel cum armis inueniri:* nempe vt pœnam ſtatutariam quis incurrat, haud ſatis eſſe, ſi ſine lumine vel cum armis viſus fuerit, verùm requiri inſuper, vt ſine lumine vel cum armis apprehenſus fuerit. Item referunt ad *proclamam*, vt loquuntur, ſeu bannum pretiumve, aut præmium publicè propoſitum promiſſumq; capienti bannitum, diffidatum, *foruſcitum*, vt loquuntur: hoc videlicet quoq; caſu, non ſatis eſſe, ſi quis eum detexerit, viderítue, apprehendere enim eum oportere: Item *inueniſſe lupum* dici qui occidit, non qui tantum inuenit, vt ſtatuti præmium ferat. Quæ omnia ſuauia ſunt & ab huius legis quæſtione & definitione aliena prorſus, mox vt patebit.

Quinimo miſella lex, quantumcunq; breuis & perſpicua, & ipſa in emendatores ſeu correctores incurrit; fine quippe legis ſubſtituunt illi vocem *tranſmittere:* hoc ſenſu, Lyſaniam, Barſatoram latronem *tranſmittere* debere: ineptiſſimè, vox enim *tranſmittendi* hâc l. ad Lyſaniam pertinet, qui ad maiores Iudices tranſmitti iubetur, quod iuxta ſponſionem ſuam latronem non exhibeat.

Nos vt hanc legem à prauis Interpretationibus, ſimul & ab ea quam dixi emendatione, vindicemus, inconniuis ad ſingula eius verba oculis, ipſum primo

caſum ſiue ſpeciem expendemus, v bi agendum nobis erit de ipsâ primùm *ſponſione*: deinde, de *Latrone*, cuius cauſa ſponſio facta fuit: tertiò, de ſponſione *inueniendi* eius; poſtremùm, de *Decurione* à quo ſponſio iſthęc facta fuit. *Spondendi* igitur verbo voluit, vt iam monui, Tribonianus, & exinde voluit turba Interpretum, intelligi fideiuſſoriam pro alio obligationem: de qua equidem ſponſione fideiuſſoria eſt eiuſdem Imperatoris Gordiani *d.*lex 2.*Cod.ad* S.C. *Turpillianum.* Verum, vt iam dictum eſt, verba legis apertiſſima ſunt, quæ Lyſaniam *ipſum ſuo nomine ſpopondiſſe* ingerunt, neq; hîc quicquam occurrit, vnde colligi poſſit, Lyſaniam *pro alio* ſpopondiſſe, non magis quàm alium *pro ſe* ſponſorem dediſſe: contra, cùm *ſpopondiſſe* quis vel ſponſor pro alio in iure proponitur, id ſignificari nota ſaltem aliqua addita ſolet, vel adiuncto quodam in dicari, ſi non verbis apertiſſimis: vide vel *d.l.* 2. *Cod.ad Turpil.* & legem 26. *Cod.h.t.* Ergo ſpopondit Lyſanias ex perſona ſua, ſeu ſuo nomine, ſe latronem inuenturum. *Sponſor* ſcil. dictus, qui ſuo nomine aliquid ſponderet ſeu promitteret, non tantum pro alio, ſed pro ſe etiam, etſi ſuper alienâ perſona reue. Quâ cauſa etiam ſponſor à fideiuſſore exerte quandoque ſeparatur: Spondere item & fideiubere, vt apud Paulum, *in Sententiis.* Sic ſanè & ſpondere parentes filias ſuas petitoribus dicti, *κατεγγυᾶν ὑπισχνεῖσθαι*: ſic & *ſponſiones* dictę, quibus partes inuicem contendentes ſeſe prouocabant, de quibus mox: vt & ſponſiones in rebus ludicris. Et quanquam ſæpe initio inſpecto ſponſio ſponte

facta (vnde & *ſpondendi* vocem quidam deriuant) atq; adeò vltronea ſponſio hoc nomine quoq; cenſita: cuiuſmodi certe non pollicitationes modo, ſed & ſponſiones fieri ſolebant, de quo eſt *titulus* Digeſtorum *de pollicitationib.* & nonnullæ leges in Codice: vt & Symmachi locus, lib. 7. *ep.* 78. non nuda tamen hîc promiſſio aut pollicitatio indicatur, verùm ſolemnis ad præcedentem videl. ſtipulationem facta promiſſio: Nam vt ad rem omninò & eleganter Imperatores, in *l.1. Cod. de contrah. & committ. ſtipul.* definiunt. *Licet epiſtolæ additum non ſit, ſtipulatum eſſe eum, cui cauebatur, tamen ſi res inter præſentes geſta eſt, credendum eſt, præcedentem ſtipulationem vocem* SPONDENTIS *ſubſecutam eſſe.* Quomodo & de promiſſione fideiuſſioneq; id ipſum definitur §. 17. *Inſt. de inutilibus ſtipulationib.* §. *vlt. de fideiuſſor. l.* 30. 134. §. 2. *ff. de V.O.* & apud Paulum 5. *Sent.* 7. §. 2. Rectaq; eſt Alciati ſententia, *ſponſionis* verbum ſeu *ſponſus* toto iure, non ad nudam vnquam promiſſionem pertinere, verum eâ ſolemnem ſemper verborum obligationem indicari. Quod etiam oſtendit lex *ſciendum* 19. §. *dictum ff. de ædil. edicto, l. Stichus* 24. *ff. de ſtatulib. l. vn. Cod. de ſuffrag.* Neq; contraria ſententia, vlla ſatis lege firmatur. Non probat id inquam *Lex pen. ff. de aleatoribus*: vel *lex ſi gratuitum* 17. §. *vltim. ff. de præſcriptis verbis*: quia, imò *ſponſionis* verbum peculiari ſignificatu ibi poſitum extat pro mutuâ ſtipulatione: vbi videlicet pro virtute certamen eſt inter ludentes & prouocantes ſeſe mutuo ad pignus deponendum, promittendum, victoriq; reddendum, quę Græcis ϖϱαχαταβολὴ

Quo ſimili etiam ſenſu *ſponſiones in Circo* memorat, ſimul & carpit, Tertullianus, *de Spectaculis cap.* 16. Cuiuſmodi etiam ſponſiones in iudiciis olim vſurpatæ, vbi qui contendebant ſponſionib. ſe inuicem prouocare conſueuerant, ſiue actionib. ſiue interdictis experturæ eſſent: quarum multa mentio apud Ciceronem, Aſconium, Gellium, Valerium Maximum, vbi ſanè ſtipulatio & reſtipulatio intercedebat: teſte vel Valerio Maximo, *lib.2.cap.*8. Non probat etiam *lex* 1.*ff. de Legibus*, vbi Lex definitur, *communis Reipublicæ ſponſio*: ſponſio enim ibi eſt publica conuentio, quam Græci συνθήκην vocant, vt ſubiecta Demoſthenis definitio oſtendit: & quidem tranſlatione quadam atq; alluſione ad veterem legum rogandarum morem, vbi ſtipulatio, ſponſioq; intercedebat: συνθήκη autem, communi voce, quia Græci non habent, ſi Theophilo credimus, quo vim ſtipulationis, quæ à iure ciuili profecta eſt, ſponſioniſq; exprimant: pariter vt ὁμολογία, ὁμολόγημα, quibus vocibus Ariſtoteles non ſemel vtitur eàdem in re: etſi veteres Gloſſæ reddant *ſpondeo* ἐγγυῶ ἐγγυῶμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὁμολογῶ. Non probat etiam Lex *Stichus* 24.*ff.de ſtatuliberis*, nam & ibi ſeruus ad mandatum teſtatoris hæredeq; ſtipulante promittit ſpondetq;. Non *lex ſciendum* 19.5.*dictum ff.de ædilitio Edicto*: Nam imò cùm ibi *dictum* à *promiſſo* accuratè diſtinguatur, illud tantum ibidem adijcitur, *promiſſionis* vocem referri poſſe & ad nudam promiſſionem ſeu pollicitationem, & ad ſponſum ſeu ſponſionem: quinimò mox hæc diſertè ad mentem noſtram ibi ſubij-

ciuntur : *is qui ex huiuſmodi cauſa ſtipulanti ſpopondit.* Non *Lex* 7.§.*quod fere ff. de pactis* : nam imò *ſpondendi* verbum ibi de ſtipulatione diſertè poſitum eſt : in tantum, *vt eo* §. caueatur, vt ſi pacto alioquin nudo nouiſſima eius parte, *ſponſionis* vox clauſulaq; addita fuerit, exinde pactum, informetur, & ex ſtipulatu actio naſcatur. Non deniq; probat *Lex ſponſio* 7.*ff. de verborum ſignificatione* : nam, quod iam notum & exploratum eſſe debet, quod eâ Lege dicitur, *ſponſionem* appellari non ſolùm eam quæ per *ſponſus* interrogationem fit, ſed omnem ſtipulationem promiſſionemq;, id ita clarè accipiendum eſt, *ſponſionem* dici non tantum vbi ipſum *ſpondendi* verbum interceſſit, verum & ſi alio verbo, ſtipulatio promiſſioq; facta fuerit : Non tantum ſcilicet hoc verbo *ſpondes*, *ſpondeo*, verùm etiam alio quocunq; verbo, veluti *promittis, promitto*, ſponſio, ſtipulatioq; contrahitur. Quomodo & aliàs variæ olim ſtipulationum ſponſionumque formulæ fuêre, quas priſci Iuris auctores componebant, deq; eorum conſilio & autoritate ſtipulationes reſtipulationeſq; fiebant, vt ex Varrone & Cicerone diſcimus. Porrò, ne quis erret, hæreatue, ſeparantur *eâ lege* 7. *ſtipulatio & promiſſio*, non ſuperfluè, non maioris tantum in genere declarationis gratia, multò minus velut diuerſi actus, ſeu diuerſa negotia, quod nonnulli vrgent, verùm continuâ oratione in eodem actus negotijq; genere velut diuerſæ agentium ſeu contrahentium partes : nempe *ſtipulatio* propriè dicta, à parte ſtipulantis: *promiſſio* verò à parte promittentis : cùm alioquin etiam *ſtipu*-

lationis verbo totum iſtud negotium, quod inter interrogantem ſeu ſtipulantem & ſpondentem ſeu promittentem peragitur, breuitatis ſtudio ſæpiſſime ſignificetur. Maneat igitur, toto iure antiquo *ſponſionem* nunquam pro ſimplici nudaq; promiſſione efferri, verum de ſolemni verborum obligatione ad præcedentem aliquam ſtipulationem facta: quę quidem etiam ſponſio ſolemniter & conceptis verbis, commonitorio vel ſcriptis ſæpe, conſignabatur, vt in ſp. *l. vn. Cod. Iuſt.* ſeu *L.2. Cod. Th. de ſuffragiis.* Indéq; & *concepta ſponſio*, dicitur Auſonio, *in gratiarum act.* & promiſſio ſolemnitate verborum facta, à pacto diuerſa *l.7. Cod. communia vtriusq́ iudicij*, & ſolemnitate verborum ſe obligare quis *l.12. Cod. ſi certum pet.* Indeq; iam *promittere* ſpeciali ſignificatu minus eſt quam ſpondere, Seneca *Ep. 19. Iam non promittunt de te ſed ſpondent*: promittunt ſcilicet, qui, quamcunq; conuentionem ineunt: ſpondent qui ſtipulanti promittunt, quod vtique arctius vinculum eſt: de quo mox. Cicero *pro Cæcinna. Qui quod ſpopondit, quâ in re verbo ſe vno obligauit, non facit* &c. Itemque *ex ſponſu agere* eſt ex ſtipulatu, *in d.l.7. ff. de verborum ſignificatione, & d. l.19. §. dictum ff. de ædil. edicto*, & apud Varronem & Gellium. Denique idem Gordianus, qui huius l. auctor eſt, eodem ſemper ſenſu *ſpondendi* verbum extulit, pro promiſſione facta ad præcedentem ſtipulationem, veluti *in l. ſi ſuper 9. Cod. de tranſactionibus.* Ad rem. Non igitur in ſpecie huius legis Lyſaniæ pollicitatio nudam intra promiſſionem ſtetit, verum ſolemnitate verborum fidem ſuam obſtrinxit ſpopon-

Lyſania ita fermè ſpondente, *ſpondeo promittoq;* vel *ſpondeo inq; me recipio.* (vt Cicero 13. *famil* 17.) *me Barſatoram latronem inuenturum.* Et profectò grauior hæc res & cauſa erat, grauius negotium, quàm vt nudam intra promiſſionem ſtaret: Quò enim grauiora ſunt negotia, eo arctioribus quoq; proculdubio vinculis adſtringi ſolent, cuiuſmodi certè eſt vinculum ſtipulationis, vt vocatur *lege 6. Cod. ſi certum pet. Lege* 3. *Cod. de vſuris:* quæ vtiq; obligationum firmandarum gratia inducta eſt. *l. quicquid adſtringenda 99. ff. de V.O.* quaq; firmitas obligationum conſtringitur, vt Paulus ſcribit, *lib.* 5. *Senten. titul.* 7. § 1. vt omittam, quæ de ipſo *ſtipulationis* nomine in id vulgatiſſima ſunt.

Et hacter ùs quid in ſponſio facta dicitur à Lyſaniâ, *ſe Barſatoram latronem inuenturum.* Neq; additur, vt in tanta alioquin re fieri amat, ac nominatim in latronibus, bannitis, hoſtibus publicis, diffidatis eruendis comprehendendis, præmiumne aliquod, *μήνυτρον. εὕρετρον*, ob indicium, indicinam, Lyſaniæ publicitus promiſſum fuerit. Quod tamen & hîc factum facile admittam, etſi id lex non dicat: Pauci quippe in has ſponſiones veniunt, niſi præmio, ſpeue præmij inuitati. Quomodo ſane etiam ob indicium comprehendendi furis ſæpe quid promittebatur, promiſſumque iure debebatur. Paulus 2. *Sentent. tit.* 31. *d. furtis.* § 24. vt & indicia ſeu indicij præmia promiſſa publico præconio, ſi quis fugitiuum redderet, aut commonſtraret, vt apud Petronium. *c.* 57. Apuleium, Senecam, Fortunatianum, Forteam igitur alicuius honoris in ciuitate municipioue ſpes

Lyſaniæ oblata, aliterue fides eius præmio pignerata fuit, quod vtique minori occaſione fieri ſolebat, veluti ob ornatum, & publici operis promiſſi tantum, munerisue ſeu ludi gratia, vt apparet *ex titulo de pollicitationibus.* Quantò magis in re quæ ad pacem publicam & ſecuritatem Reipublicæ pertineret? Neq; etiam retrò additur hâc l. vtrum pœnali ſeſe Lyſanias ſponſione ſeu promiſſione deuinxerit, vt cœteroquin pœna ſtipulationibus adiiciebatur: etiam cautioni iudicio ſiſti: *ſi duo* 5. *l. ſi procurator.* 14. *ff ſi quis cautionibus. l. quotiens quis* 81. *l. ſi ſtipulatus* 97. *l. ſi ita ſtipulatus* 97. *l. ita ſtipulatus* 126. *§. vlt. ff. de verborum obligationib.* Quicquid huius vtriuſque ſit, id ad propoſitam quæſtionem minimè pertinebat: id enim ſaltem quærebatur, vtrum Lyſanias qui fidem ſuam ſemel obſtrinxerat, in hac facti ſpecie ſponſionem ſuam omnimodis implere deberet, quibuſque mediis ſeu remediis eò adigendus eſſet.

Et quidem ſponſionem, quod ſecundo iam loco notandum eſt, de *Latrone* inueniendo: Latrone i. eo qui ferro armatus pacem publicam & ſecuritatem turbabat, viatores viaſq; proculdubio infeſtas habebat, prædaſque ex inſidiis agebat, *ἐνεδρεύων*, ſubſeſſor, *κακοῦργος*; id enim *Latronis* appellatione intelligendum vlteriori probatione non eget. Quanquam & *Latronis* λῃστοῦ nomen ſæpe effertur pro ſeditionis Principe, quę ſeditio vt ſine armis non mouetur ita ad cædem ferme progreditur. Et quidem ſponſio interuenit de *Latrone*, non vulgari aliquo, ſeu de *Latrunculo* inueniendo, verum de Famoſo aliquo latrone.

vt *famoſi Latrones* appellantur *Lege* 28. §. *pen. ff. de pœnis*: inſignes, *lege* 6. *ff. de appellationibus*. Famoſus ſcilicet Latro erat Barſatoras, nominatiſſimus, περιβόητος, ἐπίσημος, vt de Barrabâ quoque latrone dicitur *Matth.* 27. *v.* 16. quique ideò de nomine ſuo hic deſignatur. Dux ipſe ſcilicet, & caput inter συστασιαστὰς, factionis Latronum, τοῦ λῃστικοῦ, ſeu latrocinalis manus ſignifer, λῄσταρχος vel λῃστάρχης: Nempe enim Latrones inſignes ſæpe in Duces & latronum capita euadunt, & Latrocinia eorum in bellum: ſic vt nonniſi Duce huiuſmodi capto cæſoue requies Latrocinij eſſe poſſit; nam ſicut acies funditur duce occiſo, ita Latrocinium; ſic enim aliò paſſim alij dilabuntur, publicéq; adeò intereſt maximè, ipſius Ducis quoquo modo potiri, vt loquitur Tacitus. Huiuſcemodi Latrones famoſi fuêre: verbi gratia, *Apuleius* proſcriptus, & *Sextus Pompeius* apud Appianum, *Viriatus* in Luſitania: *Spartacus* item: vt & *Corocota* in Hiſpania, auctore Dione ſub Auguſto: qui Imperator ei qui viuum eum caperet ζωγρήσαντι αὐτὸν ingens præmium pollicitus fuerat: *Tacfarinas* item Afer ſub Tiberio, de quo vide Tacitum: *Claudius* latro ſub Seuero Imperatore, ante hos 40. fermè annos, qui Iudæam Syriamque prædabatur, eodem Dione teſte: vt & *Bula* latro in Italiâ, eodem auctore: De hoc inquam genere latro erat Barſatoras, quem Lyſanias decurio inuenturum ſeſe ſpoponderat, quemque publicè inueniri, capi, exhiberi intererat.

Cæterùm Barſatoræ & Lyſaniæ nominibus ſatis monemur, famoſum hunc latronem per Orientem

fuiſſe; & quidem exterę gentis: quomodo & *latrunculi exteræ gentis* quidam memorantur à Pomponio. *leg.6.ff. de captiuis* : proculdubio qui Syriam infeſtabat, aut Meſopotamiam : ſiue is Arabs fuerit, ſiue Perſa, ſiue ex vicinis ibi regionibus. De *Lyſaniæ* equidem nomine nemo qui hiſtoriam gentis Iudaicę legerit ambigat, per Syriam nominis iſtud frequenter percrebuiſſe. *Barſatoræ* certè quoque nomen gentibus illis proprium fuit: quod ſimilia ibidem paſſim nomina oſtendunt, in quibus omnibus *Bar* filium ſignificat: vt ecce, *Barzaphoras*, Perſarum Satrapa apud Ioſephum, *lib.* 14. *Antiquit. c.* 23. *& de bello Iudaico lib* 1. *cap.* 11. vbi & Lyſanias pariter memoratur. *Bardanes* Parthorum Rex apud Tacitum. *Barzimeres* Ammiano Marcellino. *lib.*30.*p.*452. 453. *Barchalba*, eidem *lib.*31.*p.*328. 329. *Barchochebas* Hadriani tempore, de quo Thalmudici ſcriptores, *titulo de Synedrio cap. Helec* 26. Iuſtinus martyr *Apol.*2. Iacchiades *ad Danielem* 11. 34. Euſebius, *hiſt. Eccl. lib.* 4. *c.*6. & in Chronico circa A.D. 136. qui quidem ita dictus à Chocheba vico Galilææ: ex euentu verò filius mendacij. Similis & *Bargioras* ſub Tito: de quo Tacitus *lib.*5.*hiſtor.c.*12. & Ioſephus *de bello Iudaico*: Barſemius, Atrenorum Rex, Seueri Imp. temporib. qui Nigri partes fouerat, de quo Herodianus, *lib.*3. *Bardezanes* hæreticus ex Edeſſa Meſopotamiæ, de quo Epiphanius: Plureſque alij qui in Nouo Fœdere memorantur: *Barrabas* & ipſe quem dixi λῃστὴς ἐπίσημος *Barionas*, *Bartholomæus*, *Barieſus*, *Barnabas*, *Barſabas*, *Bartimæus*. Omitto alia huiuſmodi patronymica quia

innumera. Nos verò certius quid adhuc hanc in partem ſtatuere poſſemus, ſi liqueret nobis vbinam *Auxius* iſte, ad quem hæc Gordiani epiſtola ſeu conſtitutio emiſſa eſt, conſtiterit, officioq; functus fuerit. Certe Gordiano Imperatori ipſi rem fuiſſe comperio, non tantum in *Africâ* cum Mauris, verum etiam in *Syriâ* cum Perſis, qui poſt Alexandri Seueri mortem partes illas infeſtabant: in quorum etiam tandem finibus idem Imperator Gordianus occiſus eſt: ſic vt ex his forte famoſus hic latro fuerit, ſi non belli Perſici incentor vel inſtinctor, prædarum ſaltem & incurſionum, vel certè tumultuum auctor: quem ibi capi cœdiue publice plurimum intererat, vt ita factio ſcelerata concideret ſeu frangeretur. Verum hæc in medio relinquimus.

Illud ſaltem probabile, *Barſatoram* ita adſcititio nomine dictum, quaſi filium latebrarum, & latendi peritiſſimum: *Satur* enim lingua Hebraica ſignificat abſcondere, occultare, & *Satara* Arabicè eſt tegere, protegere.

Ergo, quod *tertio* loco notandum eſt, exortus ingenti vt præ ſe ferebat animo, patrięque ductus amore, Lyſanias, qui ſe famoſum hunc latronem *inuenturum* ſpopondit. Non hęc ſcilicet pollicitatio fuit ſumptus alicuius vel erogationis aut liberalitatis in Rempublicam faciendę, non muneris ſeu ludi exhibendi, non operis alicuius excitandi, quales ſunt probabiles ſatis alioquin pollicitationum ſpecies, de quibus eſt titulus expreſſus *in Digeſtis de pollicitationibus*: Non item ſponſio promiſſioue nudę alicuius dela-

tionis aut indicinę, de quibus eſt quoque eiuſdem Gordiani non vna conſtitutio: Verùm maius quid, & Reipublicæ fructuoſius, inueniendi ſcilicet Latronis publici & famoſi: *Inueniendi*, id eſt, non nudę alicuius ad hoc operæ, opis conſilijue ſponſio, verum rem effectam reddendi, latronis inquam capiendi, corripiendi, exhibendi, ſiſtendi, id enim hîc eſt latronem inuenire: *Inuenire* eſt in rem venire quæ quæritur, vt noſtri non adeò abſurde, rem quamcunque in abdito locatam non tantum eruere, perueſtigare, occultam demonſtrare, vt Apuleius *lib.6.p.* 176. deprehendere, verum etiam comprehendere, apprehendere, nanciſci, occupare, adſequi, inuentum quid ſiſtere, exhibere: & ſic inuenire cum effectu: Et cum de reo inueniendo agitur, ſimul tradere; παραδιδόναι, offerre Iudicibus, in publicum deducere; quæ voces alioquin hac in re proprię ſunt, vel certe comprehendendi facultatem dare: quomodo apud Paulum. 2.*Sent.* 31.§. 24. dicitur *ob indicium comprehendendi furis præmium promiſſum.* Similiterque inuenti deſertores dicuntur. *l.* 11. *C.Th. de deſertorib.* vt & Aſturiani latrones. *l.vn. eod. Cod. de Aſturianis.* Eodem ſenſu, quod huic geminum eſt, quis dicitur fugitiuum inuenire, *lege* 35. §. 3. *ff. de contrahenda emptione*: ſic & aliàs inuenire, colligere & tollere pro eodem ſumuntur *lege* 43. §. 8. *ff. de furtis*: ſic & in litore inuenire, *lege* 3. *ff. de rerum diuiſione*, & exinde §. 18. *Inſt. eodem titulo*: ſic & theſaurum inuenire *lege* 63. *ff. de adquirendo rerum dom.* & exinde §. 18. *Inſt. eod. tit.* & *l.* 63. *ff. de adq. rer. dom.* & exinde §. *theſauros Inſt. eod. l.* 4. *v. non fit ff. ad l. Iul. pe-*

culatus l.3. & vlt.ff.de iure fiſci : Quâ in re ſolemnis eſt Interpretum deciſio ad theſaurum adquirendum non nudam inuentionem ſufficere, verum requiri inſuper apprehenſionem : ſic & εὕρετρα dicta inuentionis præmia *d.l.* 43. § 9. Sic & *inuenire* quid pro adquirere, oppoſitum ei quod perit, vt notat Donatus *in Eunuch. Terent. Act.* 1. *ſc.*1. Eodemque modo ſeu ſenſu apud Græcos εὑρίσκειν: paſſim etiam in ſacrâ ſcriptura vſurpatur loco, *adſequi*, vt in loco illo *quærite & inuenietis*. Ergo inuenire perſonam, remue, à priori ad conſequens, eſt ita inuenire, vti ſimul ea occupetur, exhibeatur, comprehendatur: & inueniendi ſponſio, ἐμφανείας ἢ παραστάσεως ὁμολογία, vt al oquin Græcis *Cautio iudicio ſiſti*, ſeu vadimonij pro alio promiſſio, dicitur ἐμφανείας ἢ παραστάσεως ἐγγύη. Sic ſane & in ipſa præconij formula apud Plautum in *Mercatore actu* 3 .*Sc*. 4.

Certum eſt, præconium iubere iam quantum eſt conducier,

QVI VIAM INVESTIGENT, QVI INVENIANT: *poſt ad Prætorem*

Ibo orabo , vt conquiſitores det mihi in vicis omnibus.

Ac nominatim in Latronibus & Latrocinantibus adprehendendis vox hæc *inueniendi* propria fuit, & σπυμαυλικὴ. pro omni videlicet opera opereq; & ἀποτελέσματι, in opprimendo Latrone; quia & potiſſimus in eo labor vertitur, Latronem inueniſſe, quàm vincere: vt eleganter Florus, *lib.* 2. *cap* 3. *Ligures imis*

Alpium iugis adhærentes inter Varam & Macram flumen, implicitosq́ dumis ſilueſtribus maior aliquanto labor erat inuenire quàm vincere: tuti locis, & fuga, durum atq́ velox genus, ex occaſione magis latrocinia, quam bella faciebat. Idemque de Balearibus, *lib. 3. cap. 11. dilapſi in proximos tumulos quærendi erant vt vincerentur.* Et certè cum præcipuæ ſint latronum artes, latere, (vnde etiam *latronibus* proculdubio nomen, ſed & ipſi *Barſatoræ*, vt antea indicauimus) præcipuum quoque ad illos conficiendos eſt inueniſſe. Quare, vt rem verbo finiam, in hâc lege noſtrâ *inueniendi ſponſio*, mox *exhibendi* neceſſitatem iniungere dicitur & definitur: De quâ alioquin *exhibendi* vòce eiuſque vi & poteſtate videnda eſt *lex 2. ff. ad exhibendum lex 3. §. 8. 9. ff. de tabulis exhib. lex 3. §. 8 ff. de homine libero exhib. lex 22. 246. ff. de verborum ſignificatione.* Ergo ipſa ſponſio Latronis inueniendi, exhibendi quoque vim in ſe continebat: quod etiam Baldus & Angelus hic agnoſcunt, vocem ſcilicet *inueniendi* ita communi conſuetudine accipi: Et ſic exhibendi neceſſitas in hâc lege ſupponitur vi ipsâ, verbo ſponſionis inueniendi, quâ Lyſanias ſe Latronem *inuenturum* ſpoponderat, non verò de eo dubitatum, idq́ue relatum ad Gordianum fuit, quod vulgares interpretationes volunt. Verùm de cauſis quibuſdam ſingularibus quærebatur, quibus Lyſanias officium explere ſuum fidemque liberare ſeſe poſſe negabat, & retrò de mediis, quibus Lyſanias ad fidem præſtandam ac nominatim ſi dolo culpaue quid admiſiſſet compelli poſſet, tandem de proceſſu hac in re.

Cæterum, quod in hac facti ſpecie ſeu ſponſione hîc poſtremo loco notandum eſt, ſponſio hæc latronis, & famoſi quidem, inueniendi (de quibus tribus hactenus actum eſt) à *Decurione* facta dicitur. Decuriones ſcil. Curiæ ſuæ in municipiis, ciuitatibus, oppidis, vicis, Senatores quodammodo fuiſſe, notiſſimum eſt: de quibus ipſis alioquin, vt omittam peculiares de his titulos, extant aliæ quoque eiuſdem Gordiani Imp. Leges: puta *lex. 2. Cod. de his qui in exilium dati. lege 2. Cod. de Tabul:* imò & de Curiis ſeu ordinibus eſt eiuſdem *lex 1. 2. Cod. de ſeruis Reipubl. l. 2. Cod. de profeſſ. & medicis.* De his dixiſſe in ſummam ſufficiat, in Decurionibus, ſeu in Curiâ, vires, neruos animamque & radicem ciuitatum conſtitiſſe, de quo extant egregia quoque Libanij loca. Orat. περὶ τῶν, προστασιῶν *p. 10. in Iuliani necem p. 297.* in *Antiochico p. 317. Orat.* inedita *aduerſus Icarium*, & inſignis quoque. Nouella *Maioriani* 1. & Caſſiodori *locus 2. Variar.* Nempe enim, vt decuriones erant Nobiliſſimi, Primi, potentiſſimi, per ciuitates, eorumq; territoria; ita Reipubl. munia λειτουργίαι per hos adminiſtrabantur tolerabantur; ſponte partim, *de quo titulo de pollicitationibus*, & nominatim *lege 9. eod. titul.* quomodo & in vniuerſum ſpontanei quidam decuriones erant: partim officij ſeu muneris neceſſitate. In quibus erat & pacis publicè tuendæ ſtudium, proinde & in eruendis malis hominibus & latronibus ſedulum miniſterium ſeu opera. Atque poſtremum iſtud ideò, quod ij per ciuitates eorumque territoria poſſiderent, *tenderentur* (quâ poſtrema voce Capitolinum nonnulli

in *Pertinace* vſum volunt) ſeu, vt loquitur Apuleius, *extra vrbem totam & pomærium colerent.* In quibus etiam Decurionum terris ſeu territoriis ſæpe Actorum, procuratorum, colonorum conniuentia, colluſione, rei latebant: Imò ipſi nonnunquam decuriones προστασίαν & patrocinium vel latebram reis præbebant: Quâ causâ ipſis etiam Decurionibus pœnas haud rarò impoſitas legimus, ſi in territoriis ſeu terris eorum rei latentes deprehenderentur: *vide Legem* 45. 46. *Cod. Theod. de hæreticis*: & *Principalibus* potiſſimùm inter hos: *Lege* 22. *&* 40. *eodem titulo*, *& Lege* 4. *ne ſanctum baptiſma*: ſeu Primatibus: de quibus vide Legem 13. *Cod. Theod. de deſertoribus*, & Legem 4. *eodem Cod. de decurionibus.* Quin & ipſos decuriones, & in his quidem principales, latrocinij infamia quandoque laboraſſe diſcimus ex Mandatis, quæ Rectoribus Prouinciarum de more dabantur: *leg.* 23.§. *vlt. ff. de pœnis.* Hinc igitur iam decuriones latronibus inueſtigandis, inueniendis idonei apprimè fuêre: & verò Lyſanias decurio ideo ante alios, egregius animi, in ſpecie huius Legis operam in id ſuam. & ſedulam Repiublicæ ſpopondit. Etſi alioquin latronibus quemadmodum & fugitiuis, inueſtigandis, comprehendendis, varij olim ſubinde diuerſis nominibus præpoſiti eſſent. Huius generis erant. 1. *Stationarij*, de quibus ſunt notiſſima Suetonij, & Tertulliani loca, & *lex* 1. § 2. *l.* 4. *ff. de fugitiuis*: *l.* 8. *Cod. de accuſat*: &c. 2. Erant *Irenarchæ*, de quibus eſt *lex.* 16. *ff. de cuſtodia reorum*, & peculiaris titulus *vtroq. Cod.* vbi notandum etiam in Codice Iuſtinianeo additum, vt

idonei Irenarchæ à decurionibus nominentur: quod Codice Theodoſiano non habetur, vnde tamen lex illa Codicis Iuſt. deſumpta eſt: illud enim hactenus ibi cauetur, Præfectum prætorio pacis per prouincias præſidium *locupletioribus* committere debere: Quod quidem tamen etiam de decurionibus accipi poſſit, qui, vt dixi, locupletiſſimi per prouincias erant. 3. Erant & latronibus inueſtigandis præpoſiti *latrunculatores*, de quibus *lege 6. §. vlt. ff. de Iudiciis* λη-στοδιώκται, βιοκωλύται, ἀφοπλισταὶ, & ſimiles, de quibus Iuſtinianus *Nouella.* 7. 8 *cap.* 12. 13. *&* 34. Quibus haud abſimiles erant *Diocmitæ milites*, de quibus Ammianus Marcellinus & Capitolinus. 5. Imò & ad *Defenſores ciuitatum* ſpectabat, latrones comprimere, de quo extat elegans admodum vtroque Codice lex *per omnes Regiones, de defenſoribus ciuitatum*: vbi & Patrocinia latronum remoueri iubentur, quæ fauorem reis & auxilium ſceleroſis impertiendo maturari ſcelera faciunt: quomodo & *l. congruit ff. de off. Præſidis* dicitur, latrones ſine receptatoribus diutius latere non poſſe: & Iuriſconſultus *in lege.* 1. *ff. de receptatoribus*; peſſimum genus eſſe Receptatorum, ſine quibus nemo latere diu poteſt: vbi etiam ſubijcitur, eos perinde puniendos atque latrones, inque pari cauſâ habendos eos, qui cum adprehendere latrones poſſent, pecunia accepta, vel ſubreptorum parte dimiſerunt. Tandem Paulus quoque *lib.* 8. *Sent. titulo* 3. §. 4. Receptores aggreſſorum itemque latronum eadem pœna affici qua ipſos latrones: ſublatis enim ſuſceptoribus, graſſantium cupido conquieſcit. Quæ quidem no-

ſtrema hìc etiam à me cumulata ſunt, quod ex his appareat, vt & ex toto titulo *de Receptatoribus*, de receptatoribus nominatim latronum ferme, agi cum de receptatoribus agitur. Ad rem.6. Sic & *Inquiſitores* olim peculiares alij fuêre, veluti fugitiuis eruendis, qui *fugitiuarij* dicti: *leg.* 15. 18. *ff. de præſcriptis verbis. leg* 1. *Cod. Theod. ſi vagum petatur mancipium: vide & titulum de Fugitiuis* & Pauli Sententias. Apuleium *lib.6.* Lucianum *in fugitiuo:* Quomodo & Inquiſitores fuêre hæreticorum quorundam, qui ad imam ſcil. ſceleris nequitiam peruenerant, in ſpecie *legis* 9. 13. *in fine: leg.* 14. 15. 31. 35. 52 *Cod. Theod. de hæreticis.* Tandem & deſertoribus inquirendis Tribuni & protectores miſſi: de quibus titulo *vtriusq́ Cod. de deſertoribus & occultatoribus eorum.* Et hæc de perſonis quæ latronibus eruendis præpoſitæ fuêre. Accedat his, quod per libellos quandoq́; vel per præconium, ſeu per prædicationem, præmium publicè proponi ſolitum his qui Latronem inueniſſent; delatoresq́; adeo & inueſtigatores horum præmio excitos. Quomodo & iis qui hoſtes publicos occidiſſent pręmium publice promiſſum: cuius exemplum v. vel apud Capitolinum *in Maximinis*: Tot, inquam, perſonæ, tot officia, latronibus inueſtigandis inueniendis ſubinde deſtinata, imo & præmia propoſita. Verum ſæpe vnius hominis ἐλχωεὶς, & potentis, animoſi, locorum & regionum, quæ fraudi latronumq́; dolis accommoda ſunt, gnari induſtria ſolertia & ſagacitas (quę in inueniendo latrone potiſſimum requiritur: quomodo & ipſa vox *Ἀ[illegible]* apud Græcos à

ſagacitate nomen habet) eiuſmodi negotium melius certius conficere poteſt, quam vel præſidis longinqua ſæpe & tarda auxilia: vel in id deſtinatum officium & miniſterium quandoq; venale, ſæpe minus prouidum, vel præmium publice propoſitum. Hinc igitur decurio Lyſanias in ſpecie huius legis negotium iſtud in ſe recepit latronemq; inuenturũ ſe ſpopondit.

11. Et ita quidem hactenus de ſponſione ſeu de promiſſione qua Lyſanias decurio in ſe receperat, ſeſe innenturum latronem Barſatoram. Et ſic de priore huius legis & diſſertationis parte. Nunc *de ſponſionis iſtius vi atq; effectu*; quæ altera iam diatribæ noſtræ pars eſt. Igitur cùm Lyſanias fidem non præſtaret, ſeu Barſatoram latronem non exhiberet, cauſis fortè nonnullis obtentis, eâ de re ad imperatorem Gordianum itum relatumq;, ſeu ſuper eo conſultus is fuit, vt ferme de decurionis pœnâ a d Prncipes relatum, *lege* 2. §. 1. *de bonis eorum qui ante ſentent*. Gordianus, inquam, Tertius, qui Imperium ſex annos tenuit, ab A.D. 240. ad 246. Et conſultus ab *Auxio*: quem Magiſtratum municipalem fuiſſe oportet, veluti Duumvirum: de quibus alioquin Magiſtratibus eſt non vna eiuſdem Imp. Gordiani conſtitutio, puta *lex* 3. *Cod. quando prouocare non eſt nec*: *lex*. 1. *Codi: de periculo nominator*. *Lex*. 3. *Codice Magiſt. conuen. lex*. 14. *Cod. de excuſ. tutor. lex* 1. *Cod. de vacat. publ. mun.* & de Duumviratu nominatim *d. l.* 3. *Cod. quando prouoc. non eſt nec*: Magiſtratum inquam municipalem Auxium fuiſſe oportet: Vult quippe Gordianus Lyſaniam compelli ad exhibendum latronem & ni id faciat, tranſmitti

ad Præfectum prætorio, vel ad Præſidem prouinciæ: quæ duo Magiſtratibus municipalibus incumbebant: compellere videlicet obnoxios Reipublicæ, ad fidem ſuam liberandam, officiumq́; pręſtandum, & ſi res maiorem notionem, vel animaduerſionem requireret, ad maiorum Iudicum cognitionem rem reosq́; tranſmittere. De quo poſtea.

Et reſcripſit Gordianus Imperator ad conſultationem vel relationem *per Epiſtolam*: dicitur enim hæc lex *pars Epiſtolæ Gordiani ad Auxium*: de quibus Imperatorum epiſtolis, quæ Imperatoriarum conſtitutionum ſpeciem conſtituebant, quæq́; erant *ἀντιγραφαὶ βασιλέων πρὸς ἀρχόντων ἀναφορὰν* (vt Theophilus deſcribit. *v. & leg. vlt. C. de diuerſis reſcriptis*) iam notum eſt quicquid dici poteſt, etiam ex Notitia Imperij. Ariſtidis Oratoris ſuper his locus inter alios *Orat. in vrbem Romam* inſignis, vbi ait Imperatores ſedentes epiſtolis totum orbem Romanum rexiſſe *ὁμάρεια πολλὴ καθημένῳ πᾶσαν ἄγειν τὴν οἰκουμένην δι᾽ ἐπιστολῶν.* Addo, in veteri quadam inſcriptione, quæ Romæ, memorari, *Numiſium Quintianum V. P*, qui Gordiano AB EPISTVLIS LATINIS fuit.

Quod rationem temporis attinet, eſt hæc Gordiani lex ſine die & Conſule; quam tamen ordo legum ſub hoc titulo de *fideiuſſoribus* poſitarum ſuaderet, datam Anno primo Imperatoris Gordiani: ſeu Anno Domini 240. quandoquidem proximæ duę ſequentes eiuſdem Imperatoris Gordiani conſtitutiones eo ipſo Anno datę ſunt, quibus poſterior ſeruato temporis ordine hæc eſſe non poteſt: cum Triboni-

nianus & ipſe in Conſtitutionibus collocandis ſub ſingulis Codicis titulis, imò & eo ipſo etiam titulo, temporum & annorum ſeriem ſecutus ſit: Verùm in hoc vim nunc non pono: quandoquidem iam Iuſtiniani quo dies & conſul hîc intercidiſſe potuit, atq; ita è Codice Gregoriano vel Hermogeniano hanc conſtitutionem deprompſiſſe: ſic vt ipſe neſciuerit, cui anno ea congrueret, ſatis habens, eam inter Gordiani leges referre, etſi die & Conſule careret.

Et reſpondit Gordianus, proculdubio *Miſithei* doctiſſimi & eloquentiſſimi viri *Præfecti prætorio* ſui, ſocerìq; etiam tandem optimi, conſilio: cuius cæteroquin diſpoſitione Imperium tùm feliciter regebatur, Gordiano tum admodum iuuene, vt teſtatur Capitolinus. Adhibitis etiam Iuriſconſultis aliis, velut ſuper re magni momenti: quomodo idem Imperator *Gordianus* aliàs quoq; Iuriſconſultorum ſeu prudentum reſponſa conſtitutionibus ſuis non vno loco pręfert: *lege* 4. *Cod. de collation. l.* 1. *Cod. quibus ad libertatem*: ac nominatim Papiniani, *leg.* 12. *Cod. de legatis*: Pauli, *l.* 6. *Cod. de nuptiis*: Modeſtini coætanei ſui, *l.* 5. *Cod. ad exhibendum*: Quę alioquin ætas ſummos viros & ſcriptores alios tulit: Origenem, Ammonium Philoſophum Chriſtianum, Cenſorinum, Plotinum, Longinum, Africanum, hiſtoriarum ſcriptores alios. Verùm hæc obiter, non ingrato prorſus, vt opinor, diuerticulo.

Quidnam igitur ad hanc conſultationem ſeu relationem reſcribit & reſpondet Gordianus? Nempe, Lyſaniam Decurionem compellendum eſſe Baiſito-

iam Latronem exhibere (quomodo ſanè etiam is qui pro alio cauit, exhibere cogitur, *leg.* 17. *ff. de in ius vocando*) aut tranſmittendum eum ad Præfectum prætorio, vel ad Præſidem Prouinciæ. Ergo præſuppo-nit velut rem indubitatam Gordianus, ſponſorem hunc ex hâc ſponſione Reipubl. regulariter teneri, & niſi opportuno tempore in latrone inueniendo operam ſuam impenderit, fidemq́; adeò liberauerit, eo nomine conueniri ex ſponſu puniriq́; poſſe: vt cœteroquin is qui facere aliquid, ex ſtipulatione fortè, tenetur, ſi cùm facere potuit & debuit, non fecit, pœnam incurrit: de quo vide vel Menochium *de Arbitrariis lib.* 4. *caſu* 498. Quantò magis, vbi Reipublicæ ſponſio facta fuit, & quidem in re ad ſecuritatem publicam pertinente? ſicuti retrò, Reſpublica tuitionem ſuam tale quid pro eâ in ſe recipientibus, vel exequentibus omni iure debet.

Et moueri tamen hoc fortè caſu non vna dubitandi ratio poterat, non vna Iuris ſpecies à Lyſaniâ obtendi, quæ iuſtæ Orationis materiam implere, & excuſationi alicui ſeu ἐπιεικείᾳ locum facere poſſet. Iam primum enim fingamus, Lyſaniam ſolo Patriæ amore ductum, meraq́; αὐθαιρεσίᾳ, nullaq́; etiam fors mercede auctoratum, id in ſe recepiſſe ſpopondiſſeq́;: certe, non vltra vrgendus videri poſſit, neq́; ſponſio hæc propenſaq́; voluntas in noxam eius vel neceſſitatem trahenda. Sic enim etiam ij qui ſpontaneum munus operamq́;, vel etiam opus, in Republ. polliciti ſunt, ex pollicitatione cogi non poſſunt: niſi ſi ob honorem ſibi decretum vel decernendum pro-

miſerint, vel niſi etiam cum ſine causâ promiſiſſent, id cœpiſſent, *toto titulo de pollicit.* Secundò fingamus, Lyſaniam per iactantiam & effuſo ſermone caloreue, vt multis & quidem inexpertis arduum nil videtur, Mauorſque ventoſa in lingua eſt, id ſpopondiſſe, certè in neceſſitatem id trahi, ſuaq; , vt Poëta ait, nunc promiſſa repoſci, ſeuerum nimis videatur: cum & aliàs iactatio ad præciſam neceſſitatem non vocetur. *l. 19.§.2 ff. de ædilit. Edicto:* vt & quæ nudo ſermone ex ore fugit profeſſionis licentia & temeritas ſeu accuſatio. *l. 5. C. Th. de accuſationib.* Tertio, etſi largiremur, pretio pigneratam Lyſaniæ fidem, ſed cui facilis initio res viſa fuerit, verùm poſtea rebus ipſis plenam periculi aleæq; comperiſſe, imò impoſſibilem deprehendiſſe, curq; intelligere deberet explere ſe id officium non poſſe: vti multa primore fronte prona videntur, vbi experiâre cum maximè ardua ſunt: multaq; item præter ſpem atq; inopino, vſuvenire ſolent, quibus citra noxam ſeu culpam deſtinato potiri non licet, ſponſoresq; adeo promiſſiones ſuas deſtituere poſſunt, vt loquitur Tertullianus *adu. Hermogenem. c.* 18. honeſtosq; & faciles alioquin conatus ſpes ſæpe fruſtrata eſt. v. g. quia ſponſor, qui in ſe quid recipit ſpopondítq;, ab aliis ſecutorib. miniſtriſue, qui & ipſi opem auxiliumq; in id ſuum polliciti fuerant, deceptus eſt, vel iidem, viles vt ſæpe animæ, minus ſollicitum prudenſue miniſterium exhibuerunt: ſiue quia optima conſilia fors, imò prouidentia diuina verſat, & inſperata magis accidunt, quàm quæ ſperes, præſertim hâc in re, vbi de latrone inuenien-

do agitur, deq; venatione eius, ſic vt dicam *ἀνθρω- ποθηρεία*, quemadmodum de venatione ferarum dicitur, multa accidere ſolere & poſſe, vt fera non capiatur, *l.5. ff. de adq. rerum dom. & exinde Inſt. eodem titulo*: quia vt ſupra iam notatum eſt, latronem viarumq; ſubſeſſorem, ἔφεδρον, inuenire quàm vincere difficilius eſt: & idem ille fors latro, de quo ſponſum fuerat, poſt ſponſionem factam non ad ſolita tantum & inacceſſa ſeſe latibula recepit, fugæq; præſidium mandauit, vt Apuleius loquitur, verùm etiam gliſcente famâ in ſe moueri machinas mage-maiores, & ipſe magis magiſq; ſibi cautum iuit: & in ſummam latrones de facili elabuntur: ſic vt inuenti etiam non inueniantur: quod de Bula Felice latrone ſub Seuero Imp. Dio eleganter ſcribit: ὔτε ἑωρᾶτο ὁρώμενος, ὔτε εὑρίσκετο εὑρισκόμενος: Quod quidem euenire ſolet, vt omittam artes alias, ſiue latronum μεγαλοδωρεία, & effuſis muneribus, ſiue etiam σοφία; ſolertia, quæ in latronibus ingenioſiſſima eſt: ſunt enim Latrones huiuſmodi φάσματα μᾶλλον ἢ ἄνθρωποι, vt loquitur Zoſimus, *lib. 4. p.* 771. præſertim ſi ſint veterani latrones, vt Petronius eos vocat: Cuiuſmodi plures hæc ætas noſtra vidit & experta eſt. Deniq; non animus, ſed occaſio ſæpe deſit ei, qui quid ſpopondit ſeu in ſe recepit: viſq; maior aliqua, θεοῦ βία, conſilia hominum miſcet. Vt proinde huc aptari poſſit, quod de vadimonio pariter ex ſontica cauſa deſerto iure cauetur, *titulo ſi quis cautionibus, & l. vlt. ff. qui ſatiſdare*, vbi Paulus; *qui iurato* inquit *promiſit iudicio ſiſti, non videtur peierâſſe, ſi ex conceſſâ causâ hoc deſeruerit.*

Seneczq; adeò dictum 4. *de benef.* 39. Poſteaquam enim dixit, *ſponſum deſcendam, quia promiſi, ſed non ſi ſpondere in incertum iubebis, ſi fiſco obligabis, ſubeſt, inquam, tacita exceptio, ſi potero, ſi debebo, ſi hæc ita erunt; effice vt idem ſtatus ſit, cùm exigitur, qui fuit, cum promitterem: deſtituere leuitas non erit, ſi aliquid interuenit noui: Quid miraris, cum conditio promittentis mutata ſit, mutatum eſſe conſilium? Eadem mihi omnia praſta, & idem ſum*: Subijcit, *Vadimonium promittimus, tamen deſeritur; non in omnes datur actio: deſerentem vis maior excuſat.* A quâ etiam ſententiâ haud adeò abludit initium *legis* 38. *ff. de ſolutionibus.* Omnia tandem honeſta opera voluntas inchoat, occaſio perficit, ſæpeq; honorata virtus eſt, etiam vbi eam feſellit euentus: nec infelix virtus âmittit gloriæ titulum. Quid eſt igitur, cur ſponſorem hâc in ſpecie eò forte adigas, quò nemo tenetur? ad impoſſibile ſcilicet. Quid eſt, cur propenſum ſaltem in Patriam ſtudium tam immodico & acerbo Imperio κατὰ τὸ ἀκριβοδίκαιον vrgeas? Cuius metu non poſſunt non deinceps honeſtiſſimi quiq; Patriæ amantium conatus retundi, ſi eo iure præfractoq; ſecum olim agi poſſe proſpiciant, vti ſibi aduerſi caſus, vel improſperi, quæq; ex improuiſo contingunt, vel miniſtrorum iniuriâ, contra ius faſq; omne imputentur: Quod linguâ factioſi multi ignauâ opera facere ſolent. Et hæc quidem pro Lyſaniâ.

Verùm aliæ contra rationes in propoſita facti ſpecie contra Lyſaniam afferri militareq; poterant. Et primò quidem repetendum, de *ſponſione* hîc agi, quò vtiq; deſcenditur non calore vel leuitate aliquâ, ve-

rum certo tantum penſoq; animi conſilio, deliberato ſedato animo, vt in genere eo animo ad ſtipulationes deſcendi ſolet, velut ad firmiſſimum & commune omnium obligationum adſtringendarum vinculum, quod docuit Caſtrenſis, & poſt eum cæteri, *in Rubr. de verborum obligationib.* & ibi Ripa *n.2.* qui ita quoq; ſenſiſſe Bartolum ſcribit in *l.1.5. ſi quis ſimpliciter ff. de V.O.* Secundò meminerimus, hîc agi de ſponſione *Reipublicæ* facta: cui potiſſimum, ſi quid promiſſum eſt, incunctanter præſtari oportet: Quod etiam peculiari lege Attica cautum, ſub pœna capitis: ἐάν τις ὑποσχόμενος τι, τὸν δῆμον ἢ βουλὴν ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν εἶναι περὶ αὐτοῦ κἂν ἀλῶ, θανάτῳ ζημιοῦν: vt refert Demoſthenes *in Leptin. duobus locis*, vbi videndus & Vlpianus: vt & *Oratione* πρὸς Τιμόθεον ὑπὲρ χρέως. In cuius legis ratione reddenda aqua hæſit viro docto *ad leges Atticas p.* 431. Neque alia etiam ab hac lex eſt, quæ refertur, alijs tantum verbis, à Dicæarcho, *in Philoclem p.* 80. ἐάν τις ἐναντίον τῶν πολιτῶν ὁμολογήσας τι παραβῇ, τοῦτον ἔνοχον εἶναι τῷ ἀδικεῖν Non inquam alia eſt hæc lex à ſuperiore: nam ὁμολογίας vox ibi non ſignificat *nudam confeſſionem*, quod credidit idem ille vir doctus, verùm accipienda ea eſt de ſolemni ſponſione ſeu promiſſione: ὁμολογία, inquam, eſt promiſſio, ſponſio, quomodo & veteres Gloſſæ non vno loco explicant: Et ita paſſim Græci Iuriſconſulti vſurpant, & in his Theophilus; imò ita quoque in libris noui Fœderis quandoque effertur; eſt & vbi alluſione facta ad ſponſionem, quę in baptiſmo intercedebat: vt iam à

viris doctis obſeruatum eſt. Ad alias rationes pergamus. 2. Iuſtiſſima prętcrea hîc ſuſpicio oriri poterat, Lyſaniam dicta ſua tantum retractare, quæque pepigiſſet recuſare, quęſtu corruptum, pecuniáque adeò accepta, vel ſubreptorum parte latronem dimiſiſſe: vt latronum fermè receptatoribus mos eſt, vt docet *lex* 1. *ff. de receptatoribus*, vel certè euadendi ſpatium dediſſe. 3. Adijce quod hac ſponſione ducta Reſpublica fortè ſumptus iam immanes fecerat. 4. Vel côntra, hac ſpe vel ſponſione deluſa, alias inuueniendi Latronis vias & rationes inſuper habuit & amiſit: vt proinde non debuerit Reſpublica tam inani ſpe & ſponſione lactari. 5. Deniq; potuit in hac facti ſpecie, ſponſor ita ſe artaſſe, quomodo in ſimili loquitur I.C. *in l.* 2. *ff. ſi quis cautionibus*, vt occaſionem inueniendi latronis neglexerit. 6. Et certè ſuis qui pollicitationibus Reipublicę fraudem facerent, vel aliter negotiis eam implicarent, plecti iam olim ſoliti. Memorabilis eſt illa Epheſiorum lex, quam memorat Vitruuius *præfat. lib.* 10. qua pœna propoſita erat aduerſus Architectos, qui cùm publicum opus curandum ſuſcepiſſent, *polliciti* fuerant, quanto ſumptu id futurum eſſet, non iuſta æſtimatione tradita, ſic vt ad dictum impenſa poſtea non reſponderet, vt ita diſcerent, diligentius modum impenſarum ratiocinando explicare, neque Rempublicam ad infinitas ſumptuum profuſiones inducere.

Hæ, inquam, ſimileſq; fortè alię rationes vtrimq; allegari, adferri, potuêre, quæ rem ancipitem facerent, & vlteriorem flagitarent cognitionem. Quare

ad Imper.itum, qui reſponſo ſuo adhibitâ diſtinctione ſponſorem vel compelli cogiue illicò voluit ad exhibendum latronem ſi nihil ſcilicet obtenderet, quod cognitionem vlteriorem & maiorem deſideraret: & quidem veteri formula *ex ſponſu*, quomodo dicitur *d.l.*19.§.1.*ff. de ædili. edicto* & apud Varronem & Gellium, *& d.l.*7 *ff. de verborum ſignif.* compelli, inquam, quomodo ſimiliter dicitur *l* 1.2.*Cod. commodati* compelli placitum implere, compelli agnoſcere fidem ſuſceptam: & quidem in hac ſpecie ordinario Magiſtratus municipalis officio: vel ſi detrectaret, cauſasq; obtenderet, tranſmitti ſeu *remitti* eum ad Præfectum prætorio vel ad Præſidem Prouinciæ. Pariter vt de pollicitationibus in ciuitatem factis Iudicum cognitio erat *l.* 8.*ff. de pollicitat.* Iudicum id eſt Rectorum prouinciarum. Quo fine pariter Gordianus inſp. huius l. ſponſorem ad maiores Magiſtratus tranſmitti ſeu *remitti* voluit, vt ipſi videl. cognita cauſa pro arbitrio ſuo decernerent, num iuſta aliqua ſponſoris cauſatio ſeu excuſatio eſſet, nec-ne, atq; ita prout res eſſet, vel ad præſtandam fidem protinus adigerent niue faceret, eum punirent, vel retrò ſponſionis gratiam facerent. Neque enim Cuiacio adſentiendum, qui decurionem *in h. l.* ad maiores Iudices *remitti* ſeu tranſmitti ait ſimpliciter, quod dolo malo latronem non ſiſteret: Tranſmitti enim iubetur ad cauſæ cognitionem. Res hæc ſcilicet in cognitionum numero erat, vt ipſemet Gordianus alia in re loquitur *l.* 5. *Cod. ſi pendente appellat.* quomodo & de latronibus ipſis cognitionis res erat, vt docet *lex* 28. §.15.*ff. de pæ-*

nis, quæ ideo ex Calliſtrati cognitionum libris deſumpta eſt. In cauſæ porrò cognitione, atque in arbitrio Iudicis in ſummam vertebatur, num ſponſor probabilem cauſam aliquam & excuſationem è ſupradictis aliamue non implendæ ſponſionis præ ſe ferret: vt ita Iudex perpenſo Iudicio (vt alia in re idem Gordianus loquitur *l.7. Cod. de accuſationib.*) pro motu ſuo, vel ad liberationem, vel ad condemnationem cauſa cognita procederet, & vt idem rurſus Gordianus ait *l.2. Cod. ad S.C. Turpil.* extra ordinem ſecundum iudicialem motum puniret liberarétue. Non itaque Gordianus ſtatim ex hac Remiſſione Lyſaniam damnari voluit, velut doli mali, fraudiſue compertum, quod multi cenſent, verùm & abſolui prout res eſſet: atq; adeò ex integro audiri: ſic vt non quaſi pro damnato ilicò habeatur, ſed vt re integra quæratur, & παλιλλογία inſtituatur, exquiſitis argumentis: quomodo & de tranſmiſſis, tùm ab aliis, tùm ab Irenarchis expreſſo olim mandatorum capite, Principumq; reſcriptis cauebatur. *l.6. ff. de cuſtod. reor.* cui concinit & *d.l.7. Cod. de accuſationib.* Abſolui itaque voluerit Gordianus Lyſaniam, ſi omnia fide bona eum egiſſe appareret, quæ virum bonum & ſedulum oportuit: contra damnari voluit, ſi per eum dolo malo, ſecordiaue, aut latiore culpa ſtetiſſet, quominus latro inueniretur: idque velut publico crimine, ceu receptatorem latronis: argumento inſcriptionis *legis* 1. & 2. *ff. de receptatoribus*: *l.* 1. & 2. *Cod. Th. de his qui latrones* & Pauli 5. *Sent.* 3. §. 4.

Ergo ſponſorem à Magiſtratibus municipalibus

ad maiores Iudices tranſmitti ſeu *remitti* voluit Gordianus, quia res hæc cognitionem deſiderabat ſeu merebatur, & quia ſi ad pœnam procedendum eſſet, Magiſtratus municipales hanc Iuriſdictionem non haberent. Nempe enim Magiſtratus municipales nihil meri Imperij habebant: nam & ſic fures comprehenſos ad Præſidem tranſmittebant, teſte vel Paulo apud auctorem coll. legum Moſaic: *tit.* 7. déque ſeruis etiam ſupplicium his ſumere fas non erat: verùm in leuioribus tantum delictis in ſeruos poteſtatem habebant, modicámque caſtigationem: *l.* 12. *ff. de Iuriſdict. l.* 17. *in f. ff. qui & à quibus manumiſſi*: veluti flagellorum *l.* 17. §. 1 *ff. de iniur.* aut lori *l.* 15. §. 39. *eod. tit.* Imò nec ea habebant, quæ magis eſſent Imperij, quam Iuriſdictionis. *l.* 26. *ff. ad municipalem*: cui iungenda eſt, velut eòdem pertinens, & indidem deſumpta, *lex* 4. *ff. de Iuriſdict.* Denique Magiſtratus minores ſeu municipales erant ſine Imperio *l.* 12. *ff. de iniuriis*: Imò nec Iuriſdictionem ſuam pœnali iudicio defendere poterant. *l.* 1. *ff. ſi quis ius dicenti non obtemp.* Quæ omnia ſoli Magiſtratus maiores qui populi Romani Magiſtratus olim dicti, habebant.

Magiſtratus porrò maiores, ad quos ſponſorem hunc remitti ſeu tranſmitti iubet *hâc lege* Gordianus, deſignantur hi duo, *Præfectus prætorio*, & *Præſes Prouinciæ*, ſub his enim poſiti obnoxijq; erant Magiſtratus municipales. Et in his quidem Præfectus prætorio, *ampliſſimus*, quo titulo eum cohoneſtat idem Gordianus *l* 3. *Cod. quando prouocare non eſt nec:* qui ſuum ipſe auditorium habebat. *l. lectâ ff. de rebus*

cred. ad quem in criminalibus à Præſidib. Prouinciarum appellabatur, iſque adeò horum iudicia retractabat, vt docet eiuſdem Gordiani *lex 6. Cod. de accuſ. d.l.3. Cod. quando prouoc. non eſt neceſſe. l. 1. Cod. de vacat. mun.* Ad eum rei quidam criminum puniendi mitti debebant, teſte Paulo 5. *Sent.* 12. §. 11. Apud eundem reſtitutio poſtulabatur, quod idem Gordianus teſtatur *l. 1. Cod de officio eius qui vic. al.* Idemq; ſignate in latrones animaduertebat, vt docet Seneca 2. *de Clem.* 1. Huiuſmodi porrò Præfectos pretorio, ne de aliis nunc dicam, vel in alia tempora curioſitatem nunc immittam, tres ſub ipſomet Gordiano deprehendo; In his, preter Miſitheum, de quo ſupra occurrit Fabianus; ad quem extat eius conſtitutio *l.6. Cod. de ſent. paſſis*: Ammonius, cui inſcribitur *lex 2. Cod. de his quæ ſub modo legata ſunt*: Domitius, ad quem data eſt *d lex 6. Cod. de off. eius qui vic. al.* Et hæc de Præfecto pretorio, quantum ad rem præſentem ſatis ſit.

Rectores verò ſeu præſides prouinciarum ſub his *viri clariſſimi* erant, vt non vna Gordiani conſtitutione vocantur. *l.14. inf. hoc ipſo titulo de fideiuſſor. l. l. 9. Cod de tranſact.* Iudicéſque ordinarij erant. Ad hos rei comprehenſi à Magiſtratibus municipalibus tranſmittebantur, vt iuxta hanc l. teſtis eſt vel Paulus 1. *Sent.6.* §. 4 & 5.23. §.8. & auctor.coll. legum Moſaicarum *tit.7.* Ad eoſdem à Magiſtratibus municipalib. appellabatur, vt vel idem Gordianus fidem facit *l. 1. Cod de vacat public. mun.* Iidem inter alia Iudices erant cauſarum, que ad vtilitatem Reipublicæ ſpectabant *d.l.1.* Quare res hæc quoque ad Præſidis cognitio-

nem pertinebat; (vt loquitur idem Gordianus *l. 4. Cod. ad l. Fab. de plagiar.*) ac nominatim cognitio de ſponſionibus, vt docet eiuſdem *lex 9. Cod. de tranſactionib.* & maxime cùm de decurionibus res eſſet, vt diſcimus ex *l. 6. §. 7. ff. de iniuſto, rupto,* & ex variis conſtitutionibus vtriuſq; Codicis: v. Cod. Th. *l.* 39. 47. 80. 87. 110. 118. 164. 175. 181. *de decurionibus*: Idem & decreta Ordinum confirmabat, vt teſtatur eiuſdem Gordiani *lex* 1. 2. *Cod. de ſeruis Reipubl. manumitt.* Tandem ad Præſidis officium pertinuiſſe ſcimus, vt latrones & receptatores eorum conquirerentur, maliſq; adeò hominibus ac latronibus prouincia liberaretur. *leg.* 13. *ff. de off. Præſidis*: *leg.* 1. *&* 2. *ff. de receptatoribus.*

Ad alterutrum porrò, vel ad Præfectum inquam Prætorio, vel ad Præſidem prouinciæ, Lyſaniam hunc decurionem ſponſoremq; tranſmitti iubet Gordianus: prout videl. alteruter in propinquo eſſet, vel Magiſtratui municipali viſum eſſet. Hæc enim iſtius alternatiuæ vis eſt. Quomodo & aliàs optioni *præuentioniq;* ſimili locus olim eſſe quandoque poterat, ſiue in tranſmittendis reis à Municipali Magiſtratu, vt in *h. l.* ſiue in vindicandis ab vno diligentiore è pluribus Iudicibus competentibus: ſiue etiam in eligendo Iudice à litigatore, vt *l. 1. Cod. de off. Rector. prou. & l. 36. C. Th. de appell.* Pariter vt ſimili alternatiuæ ſeu optioni in Eccleſiaſticis quoque negotiis quandoque locus fuit: referendi, inquam de fide agendiq; vel apud Metropolitanum prouinciæ, aut Exarchum diœceſeos, vel apud Patriarcham, vt vel ex ſolemni

Hieronymi *ep.6.1.* diſcimus, & ex *canone 9.& 17.*concilij Chalcedonenſis.

Et hæc quidem ad huius legis illuſtrationem ſufficiant. Vnde iam liquere ſatis puto, quàm prauis ea hactenus Interpretationibus defœdata iaceat, quàm malè proinde in *praxin* vel rerum actum hactenus ea deducatur: Nos enim, miſſis aliorum Applicationibus, opinor, tutò iam eam l. vſurpabimus, 1. vbi agetur de *καταλύσει τῶν λῃστῶν*. i. de rationibus inueniendorum latronum, eorumque inhibendorum, de quibus eſt alioquin Cuiacij obſeruatio 11. *lib.* 19. vbi hanc tamen legem omiſit. 2. Cùm agetur de ſponſione vel pollicitatione Reipub. facta à priuato ſuper rebus ad vtilitatem & ſecuritatem eius pertinentibus, ac nominatim de latronibus inueniendis. 3. Cùm agetur de iis, quę Magiſtratuum Municipalium cognitionem modum & Iuriſdictionem ſuperant, contrà quę cognitionem maiorum Magiſtratuum deſiderant. 4. Cùm *de Remiſſionibus* reorum agetur, nam & *h.l.* remiſſionis exemplum extat: de qua alioquin Remiſſionum materia Criminalium praxeon ſcriptores latè. 5. Cùm quæſtio agitabitur, num is qui in ſe quid recepit, vel mandatum ſuſcepit, vel pollicitus eſt, fidem explere ſuam ſemper, receptumque exequi cogatur. 6. Poſtremum vbi agetur de præuentione deq; concurſu eiuſdem cognitionis ad diuerſos ſpectantis. Quæ pleraq; hactenus hic incognita, tranſmiſſaue ab Interpretibus, quàm procul abſint omnia à vulgatis Interpretationibus, quiſq; iam facile diſpicere poterit, dummodo

mentis. Nil enim moramur nonnullos de Arcadico genere, qui genuinum legibus ſenſum reddere, nouos ſed veros Intellectus præſtare, errores communes caſtigare, leges demùm in apricum & praxin, earumq; actum vtiliter deducere, odioſo hodie nomine, velut Critici tantum opus, & in his quidem, in iis qui vel maximè à verborum & ſyllabarum aucupiis abſunt, differre ſolent. Suo illi per nos interim fruantur ingenio, repertisq; frugibus, glandibus porrò veſci pergant, nos enim hæc illis ἀχελεῶντες non ſcribimus, neque apparamus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Addenda & Emendanda.

Pagina 3. *linea* 21. ſeu ſpeciem. *Pag.* 4. *lin.* 7. εὐεργέτην. *Pag.* 5. *lin.* 17. poſt *omnia*, repone & adde, etſi in ſe ferme vera ſunt, attamen ſuauia &c. *Pag.* 6. *lin.* 1. vbi. *Pag.* 7. *lin.* 3. pollicitationes. *Pag.* 8. *lin.* 6. experturi & *lin.* 20. poſt. in re, adde, non habent quomodo propriè reddantur. *Pag.* 9. *lin.* 6. pactum informetur. *Pag.* 2. *L.* 1. poſt aliterue, adde, forte promiſſa muneris vacatione vel immunitate: *& lin.* 11. *&* 2. repone. *l. ita ſtipulatus* 15. *l. ſi ita* &c. *Pag.* 14. poſt regionibus, adde. Neq; enim Iſaurum fuiſſe puto: tota enim gens Iſaurorum latrociniis infamis erat. de quib. v. vel Am. Marcell. & *l. vlt. C. Th. de quæſtion.* vbi dicam. Atenim hic Barſatoras, velut vnicus factionis manuſq; cuiuſdam latrocinalis Dux deſignatur. *Pag.* 16. *lin. pen.* tolle, & *exinde* §. 18 *Inſt. eod. tit. & l.* 63 *ff. de acq rer. dom. & exinde* *Pag.* 19. *lin.* 10. l. ex 2 *& lin.* 15 περὶ τῶν στρατιωτῶν. *Pag.* 21. *lin.* 10. λῃσοδιώκτης *Pag.* 22. *lin.* 3. ferme agi; *& lin.* 4. adde: v. & tit. *C. Th. de his qui latrones vel aliis criminib. reos occultauerunt*: *& lin.* 26. ἐγχωρίων. *Pag.* 23. *lin.* 25. *de* M*agiſtr. conu. Pag.* 28. *lin.* 21. Zoſimus. *Pag.* 30. *lin.* 12. ὑπερεχόμενός τι. *& lin.* 13. κἄν.